

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره سی و هشتم - ۲۳ تا ۲۹ اسفند ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۳۰ اسفند ۱۳۹۹

۳۸

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره سی و هشتم - ۲۳ تا ۲۹ اسفند ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳۸

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۹ اسفند ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: هر تعارض منافی فساد نیست..... ۲
- گزارش مرکز بررسی‌های استراتژیک از تعارض منافع در نظام داریویی..... ۶
- نامه‌نگاری اتاق بازرگانی برای مشارکت در تصویب قانون تعارض منافع..... ۶
- بزرگترین مسئله ما شفافیت و تعارض منافع است..... ۷
- اعلام «اهداف راهبردی» و مأموریت‌های جبهه اصلاحات ایران..... ۷
- مدیریت تعارض منافع؛ لایحه‌ی معطل مانده در مجلس..... ۸
- پنل مجازی رونمایی از کتاب «تعارض منافع در بخش عمومی»..... ۸
- تعارض منافع، عدم شفافیت و رانت سه عامل آسیب‌زا برای کشور..... ۹
- نظارت صداوسیما بر تولید آثار فضای مجازی، مصداق بارز تعارض منافع..... ۹
- گزارشی از وبینار تعارض منافع، راهکارها و آسیب‌ها..... ۱۰
- تعارض منافع، مسئله پیش روی انتخابات شوراهای شهر و روستا..... ۱۱
- افرادی تایید صلاحیت شوند که کمترین تعارض منافع را داشته باشند..... ۱۱
- تعارض منافع نمایندگان عامل حاشیه‌سازی نهاد شوراها شد..... ۱۲
- محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع..... ۱۲
- تحلیل فضای مجازی: پس از یک سال؛ کاربرانی آگاه‌تر و مطالبه‌گرتر در فضای مجازی..... ۱۳

درآمد: هر تعارض منافی فساد نیست رابطه میان تعارض منافع و فساد

افسانه شرکت

تقریباً در تمامی متون نظری تعارض منافع می توان جمله‌ای با این مفهوم پیدا کرد: "پیدایش فساد غالباً با یک مسئله تعارض منافع آغاز می‌شود". فساد می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد اما، آیا لزوماً هر موقعیت تعارض منافی به **فساد** منتهی می‌شود؟ آیا تعارض منافع مساوی است با فساد؟ در این یادداشت می‌خواهیم مختصری در خصوص ارتباط میان این دو مفهوم توضیح دهیم. خواهیم گفت هرچند در افکار عمومی تعارض منافع با فساد گره خورده و عموماً این دو مفهوم را یکی می‌دانند اما در ادبیات نظری اینگونه نیست. برای شروع مثال فرضی زیر را در نظر بگیرید.

سنتیا در دفتر یک شرکت چندملیتی XYZ کار می‌کند. برادرش کلاین صاحب شرکتی است که لوازم اداری به XYZ می‌فروشد. هر چند سنتیا از موضوع معاملات برادرش با شرکت XYZ باخبر است، اما این موضوع را **افشا** نمی‌کند. در این مرحله سنتیا در موقعیت تعارض منافع قرار دارد اما چون از موقعیتش در آن شرکت سوءاستفاده نمی‌کرد پس تصور می‌کند شرایط خوب است. پس از مدتی سنتیا در بخش تدارکات XYZ دستیار می‌شود. او همچنان مسئله تعارض منافع خود را افشا نمی‌کند. سرپرست تدارکات از سنتیا می‌خواهد تا خریدها را از شرکت برادرش، کلاین، پردازش کند. تا اینجا سنتیا در روند معامله شرکت محل خدمتش با شرکت برادرش هیچ مشارکتی نداشت اما پس از مدتی متوجه می‌شود که می‌تواند در این مسیر به برادرش کمک کند.

حال او مدیر شرکت XYZ است و از کم‌تجربگی ناظر تدارکات استفاده کرده تا معاملات را به شرکت برادرش تخصیص دهد. علاوه بر این او درخواست سایر شرکت‌ها برای معامله با شرکت XYZ را رد کرده و سایر همکارانش را به خرید از شرکت برادرش تشویق می‌کند. اکنون سالانه شرکت XYZ مبالغی شش رقمی در معاملات کوچک تا متوسط با شرکت کلاین خرج می‌کند درحالی‌که می‌تواند از شرکت‌های دیگر همین لوازم را با قیمتی کمتر خریداری کند.¹

در مثال بالا، هرچند در ابتدا سنتیا با موقعیت تعارض منافع بالقوه مواجه بود اما چون هیچ عملی بر خلاف وظایفش انجام نداد عدم افشای تعارض منافعش به فساد منجر نشد. در واقع عمل فسادآمیز سنتیا از جایی شروع شد که معاملات را به سمت شرکت برادرش هدایت کرد آن هم با مبالغی بسیار بالاتر. این مثال به خوبی نشان می‌دهد که همه موقعیت‌های تعارض منافع فساد نیست اما یک موقعیت ساده تعارض منافع در صورتی که به درستی مدیریت نشود به

1. Paul Catchick (2014), "Conflict of Interest: Gateway to Corruption",
<https://www.fraud-magazine.com/article.aspx?id=4294980862>

فساد کامل منتهی خواهد شد. بنابراین اگر سازمانی بتواند موقعیت‌های تعارض منافع را به درستی مدیریت و کنترل کند می‌تواند از وقوع فساد جلوگیری کند.

مفهوم فساد و تعارض منافع بسیار به هم نزدیک است. تعارض منافع یعنی "موقعیتی که در آن شخصی مانند یک مقام دولتی، یک کارمند یا یک فرد حرفه‌ای دارای منافع شخصی باشد که بر انجام بی‌طرفانه وظایف رسمی او تأثیر بگذارد". این تعریف سه جزء اساسی دارد: ۱- منافع خصوصی یا شخصی وجود داشته باشد. غالباً این منافع مالی است اما می‌تواند از نوع دیگری نیز باشد مانند ایجاد مزیتی ویژه برای همسر یا فرزند. ۲- دنبال کردن منافع شخصی. مشکلی در دنبال کردن منافع شخصی و خصوصی نیست برای مثال تغییر شغل برای حقوق بیشتر یا کمک به فرزندان برای پیشرفت در بازی شطرنج هیچ مشکل اخلاقی ندارد، زمانی این موارد مشکل‌زا می‌شوند که با ویژگی دوم تعریف یعنی "وظیفه رسمی" در تضاد باشند. به معنای واقعی وظیفه شما به عنوان مدیر، مقام رسمی یا حتی یک کارمند چیست؟ به عنوان یک فرد حرفه‌ای شما مسئولیت‌های رسمی خاص و تعریف شده‌ای را برعهده دارید که به موجب آن‌ها در برابر مشتری، کارفرما یا دیگران متعهد هستید. این تعهدات گاه در مقابل منافع شخصی یا خصوصی شما قرار می‌گیرند. ۳- تعارض منافع به شکلی خاص یعنی دخالت در قضاوت حرفه‌ای و بی‌طرفانه با مسئولیت حرفه‌ای شما تداخل می‌کند. عواملی مانند منافع خصوصی و شخصی که بر بی‌طرفی افراد اثرگذار است اعتماد عمومی را کاهش می‌دهد. دلیل عمده‌ای که مشتریان، کارفرمایان برای متخصصان ارزش قائل هستند آن است که انتظار دارند آن‌ها رفتاری حرفه‌ای، بی‌طرفانه و مستقل داشته باشند. بنابراین برای حفظ اعتماد عمومی پرهیز از هر نوع تعارض منافع آشکار یا بالقوه ضروری است.

فساد یعنی "سوءاستفاده از قدرت عمومی برای منافع شخصی یا سیاسی". در این تعریف نیز منافع شخصی و خصوصی (جزء اول تعریف تعارض منافع)، و دنبال کردن منافع شخصی (جزء دوم تعریف تعارض منافع) وجود دارد اما مرز باریک میان فساد و تعارض منافع در عملکرد فرد نهفته است. تعارض منافع موقعیتی است که فرد بالقوه امکان سوءاستفاده از موقعیت خود را دارد (می‌تواند از این موقعیت استفاده نکند می‌تواند استفاده کند)، اما فساد موقعیتی است که این امکان بالفعل شده باشد. بنابراین در حالی که تعارض منافع همیشه منجر به فساد نمی‌شود، فساد همیشه نیاز به تعارض منافع دارد. آنچه مهم است نحوه عملکرد کارمندان و کارفرمایان در برابر تعارض منافع است. این عملکرد است - و نه خود تعارض منافع - که تعیین می‌کند کارمند صادقانه عمل کرده یا به فساد کشیده شده است.

جانوس برتوک^۱ به زیبایی رابطه فساد و تعارض منافع را به بازی شطرنج تشبیه می‌کند: "به مانند بازی شطرنج، قرار دادن شاه در حالت کیش یک حرکت خطرناک است. با این حال قرار گرفتن شاه در وضعیت کیش به باخت نمی‌انجامد،

---

۱. برگرفته از کتاب "مدیریت تعارض منافع: چارچوب‌ها، ابزارها و سازوبرگ‌هایی برای شناسایی و جلوگیری از تعارض منافع و مدیریت آن"، مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی، ص: ۱۱۹. در دست چاپ.

مگر اینکه مهره شاه نتواند از وضعیت کیش بگریزد و مات شود. به همین شکل، موقعیت‌های تعارض منافع در بخش خصوصی یا دولتی نیز لزوماً فسادآمیز نیستند، بلکه به طور بالقوه آسیب‌زا یا به لحاظ سیاسی خطرناک هستند و بایستی شناسایی و مدیریت شوند. موقعیت تعارض منافی که شناسایی، مدیریت و به درستی حل نشده باشد می‌تواند منجر به فساد شود."

همانطور که در ابتدای یادداشت نیز بدان اشاره کردیم افکار عمومی و حتی افراد متخصص مفهوم تعارض منافع را مساوی با فساد می‌دانند. تجربه مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه با بیش از دو سال تحقیق و تمرکز مستمر بر موقعیت‌های تعارض منافع در بیش از ۱۶ سازمان، وزارتخانه و نهاد عمومی نشان می‌دهد که همچنان این مفهوم به درستی درک نشده است. تجربه شخصی نگارنده در مصاحبه با مدیران و متخصصان چند حوزه مورد بررسی، نشان می‌دهد که گاه این افراد موقعیت‌های تعارض منافی همچون [ارتباطات پسا شغلی بازنشستگان](#) و [اشتغال همزمان](#) را ویژگی مثبت سازمان متبوع خود فرض کرده و استفاده از بازنشستگان را در راستای ارتقاء بهره‌وری سازمان، دستگاه دولتی یا غیردولتی خود لازم می‌دانند. یا در خصوص موقعیت تعارض درآمد و وظیفه آن را مصداق بالفعل فساد تلقی کرده و واکنشی به شدت خصمانه گرفته‌اند. در حالیکه تمام این موقعیت‌ها در ابتدای امر بالقوه بوده و باز تأکید می‌کنم که تبدیل آن‌ها به فساد به نحوه عملکرد کارمندان یا مقامات مسئول بستگی دارد. اما همانطور که از قدیم نیز گفته‌اند "پیشگیری بهتر از درمان" است.

نکته آخر اینکه [مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع](#) به نوبه خود متکی به آگاهی از معنای آن و پیامدهای بالقوه آن است. هر سازمانی که بخواهد سیاست تضاد منافع را اجرا کند باید در ابتدای امر اطمینان حاصل کند که کارکنانش از پایین‌ترین رده تا بالاترین آن این مفهوم را به درستی درک کرده و از تبعات و نحوه واکنش به آن آگاه هستند. مدیریت تعارض منافع یک فرایند از بالا به پایین است که باید در سازمان نهادینه شود. تنها زمانی که مدیران خود با رفتار و سخنان‌شان نشان دهند که بر اصول اخلاقی سازمان پایبند هستند، می‌توانند از کارمندان خود انتظار رفتاری صادقانه و در راستای اصول سازمان داشته باشند.

***

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 حسینعلی امیری، معاون پارلمانی رییس جمهوری، به ارائه فهرستی از لوایح عادی و یک فوریتی ارائه شده به مجلس که هنوز اعلام وصول یا در مجلس بررسی نشده پرداخت که در این فهرست به لایحه‌ی مدیریت تعارض منافع در بخش عمومی نیز به عنوان یکی از لوایح یک فوریتی اعلام وصول نشده اشاره کرده است.

رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس در مورد طرح‌هایی مثل طرح شفافیت، طرح تعارض منافع که در یازدهمین دوره قوه مقننه مطرح شده گفت: مجلس اصلاحات را از خودش شروع کرده است. تعارض منافع، عدم شفافیت و رانت سه ویژگی است که به کشور آسیب می‌زند.

مرکز بررسی‌های استراتژیک گزارش کارشناسی وزینی در مورد تعارض منافع و گلوگاه‌های فساد در صنعت دارویی کشور منتشر کرد.

«جبهه اصلاحات ایران» در جهت بسط شفافیت‌اش اهداف راهبردی و مأموریت‌های خود را که با تصویب مجمع عمومی این جبهه و حمایت احزاب عضو در «آیین‌نامه» این جبهه آمده است، منتشر کرد. در آیین‌نامه منتشر شده حداقل در یک بند به موضع تعارض منافع پرداخته شده است.

احمد توکلی، نماینده ادوار پیشین مجلس شورای اسلامی در وبیناری اظهار داشت اگر انتخابات در ایران حزبی می‌شد تعرض به منافع کمتر رخ می‌دهد. در این حالت مسائل ملی بر مسائل منطقه‌ای تأثیرات مثبت می‌گذارد اما در حال حاضر مسائل منطقه‌ای بر ملی اولویت دارد.

محمود صادقی، نماینده سابق مجلس و دبیرکل انجمن اسلامی مدرسین دانشگاه‌ها در ارتباط با قانونی که صداوسیما را مسئول نظارت و صدور مجوز برنامه‌های رسانه‌های مجازی قرار می‌دهد گفت: طراحان این طرح، رقیب را بر رقیب خود ناظر کرده و در عمل، دیگر رسانه‌ها را به عنوان رقبای صدا و سیما، محدودتر می‌کنند و این جز یک تعارض منافع غلط نیست.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

گزارش مرکز بررسی‌های استراتژیک از تعارض منافع در نظام دارویی

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری - ۲۴ اسفند ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی سلامت و درمان

در ۲ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ هفده تن از صاحب‌نظران و فعالان حوزه پزشکی، دارویی، اقتصادی و اجتماعی در خصوص فساد در حوزه دارو، خطاب به دکتر نمکی وزیر بهداشت نامه‌ای نوشتند. از مفاد این نامه تعارض منافع در نظام دارویی کشور بود. در پی آن وزیر بهداشت در پنجم اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ دستور رسیدگی به دغدغه طرح شده را صادر کردند. مرکز بررسی‌های استراتژیک اکنون با انتشار گزارش پژوهشی قابل توجه به این موضوع پرداخته است. این گزارش حاصل بررسی‌های انجام شده توسط گروهی است که از جانب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مأمور به رسیدگی وضعیت دارو و تجهیزات پزشکی شدند. پس از جمع‌آوری مستندات و شواهد، دکتر اشتریان، دکتر سمناپان و محدثه جلیلی کناری مسئول جمع‌بندی و نهایی کردن گزارش شدند. طی مراحل تکمیل گزارش، چندین جلسه استماع با حضور مسئولان سازمان غذا و دارو برگزار شد و در نهایت گزارش نهائی در سه مرحله مورد ارزیابی صاحب‌نظران قرار گرفته است. مرحله اول نویسندگان نامه به وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به مطالعه و ارائه نقطه نظراتشان پرداختند؛ مرحله دوم انتشار گزارش در بین کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه دارویی و متخصصین حوزه مبارزه با فساد و سیاست‌گذاری سلامت بوده است و در مرحله سوم جلسه تخصصی در ۱۷ تیرماه ۱۳۹۹ در مرکز بررسی‌های استراتژیک برگزار شد. در این گزارش پس از بررسی نظری تعارض منافع در حوزه دارو، سعی شده بر اساس مصاحبه‌ها، اسناد و شواهد در دسترس، گلوگاه‌های فساد و تعارض منافع حوزه دارو شناسایی و بر آن اساس توصیه‌های سیاستی ارائه شده است.

[دانلود گزارش](#)

☞ مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری

نامه‌نگاری اتاق بازرگانی برای مشارکت در تصویب قانون تعارض منافع

حسن فروزان فرد (رئیس کمیسیون حمایت قضایی و مبارزه با فساد اتاق تهران) - ۲۵ اسفند ۹۹

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

در نشست مشترک دو کمیسیون «حمایت قضایی و مبارزه با فساد» و «بهبود محیط کسب و کار و رفع موانع تولید» اتاق تهران، مصوبه شورای عالی اداری در زمینه ساده سازی مراحل شروع کسب و کار مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این جلسه، حسن فروزان فرد، رئیس کمیسیون «حمایت قضایی و مبارزه با فساد» به اهمیت مصوبه شورای عالی اداری اشاره کرد و با بیان اینکه این مصوبه دارای چند رکن است، توضیح داد: این مصوبه، بستر مناسبی برای عمده پیگیری‌هایی است که تاکنون فعالان اقتصادی و اتاق‌های بازرگانی به اشکال مختلف به انجام رسانده‌اند. او سپس به مکاتباتی که در خصوص لایحه جامع شفافیت و لایحه مدیریت تعارض منافع صورت گرفته اشاره کرد و گفت: با توجه به فعالیت‌های انجام شده در سال‌های ۹۸ و ۹۹ اتاق تهران طی مکاتباتی با مجلس شورای اسلامی، آمادگی خود را برای همکاری و ارائه توضیحات و نظرات مشورتی اعلام کرده است.

☞ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

بزرگترین مسئله ما شفافیت و تعارض منافع است

میثم مهدیار (معاون پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی) - ۲۴ اسفند ۹۹
◀ تعارض منافع در بنیادها و نهادها

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه خبرگزاری دانشجو، میزگرد عدالتخواهی مردمی با حضور میلاد گودرزی، سردبیر برنامه اینترنتی آوانت، امین سلیمی، سردبیر خبرگزاری دانشجو، سیامک مختاری، کارگردان مستند و مصطفی ددجانی، مدیرعامل تعاونی معدن هاجر خاتون و میثم مهدیار، معاون پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی همراه با پخش مستند قزل قیه به همت بسیج دانشجویی دانشگاه خواجه نصیر برگزار شد.

میثم مهدیار، معاون پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی در این میزگرد گفت: یک اتفاقی در این چند سال افتاده است که مرا به فکر واداشته و آن، این است که ریشه برخی از این چنین فسادها چیست. نهادهای انقلابی که از دل انقلاب بیرون آمدند و هویت مبارزه گونه داشتند، چگونه به جایی رسیده اند که در حال حاضر رفتارهای ضد اجتماعی دارند. هر سازمانی که ارتباط خود را با محیط پیرامون و اجتماع از دست دهد، تبدیل به یک محیط راکد و فسادزا می شود. وقتی در یک سازمان شفافیت وجود داشته باشد و تعارض منافع نیز حل شود، آنجا تبدیل به یک سازمان پویا می شود. چون آن سازمان موردنظر با مسائل اجتماعی و مسائل روز مردم در تماس است و آن را درک می کند. بزرگترین مسئله ما با نهادهای انقلابی همین مسئله شفافیت و تعارض منافع است. مسئله قزل قیه ماجرای یک بخش یا شهرک نیست. ماجرای توزیع رانتهی است که در بخش ها و سطوح مختلف اتفاق افتاده و بعد از این نیز اتفاق خواهد افتاد. اگر بتوانیم این نوع مسائل را کم کم نشان دهیم و زخم ها را التیام دهیم، شاید بتوانیم امید مردم را نسبت به نظام برگردانیم.

📞 خبرگزاری دانشجو

اعلام «اهداف راهبردی» و ماموریت های جبهه اصلاحات ایران

انصاف نیوز - ۲۴ اسفند ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

جبهه اصلاحات
ایران

کانال تلگرامی جبهه ی اصلاحات ایران نوشت: «جبهه اصلاحات ایران» در جهت بسط شفافیت اش اهداف راهبردی و ماموریت های خود را که با تصویب مجمع عمومی این جبهه و حمایت احزاب عضو در «آیین نامه» این جبهه آمده است، منتشر کرد. در آیین نامه منتشر شده حداقل در یک بند به موضع تعارض منافع پرداخته شده است. در بند ۱۴ اهداف راهبردی و خط مشی ها در این آیین نامه و همچنین در بند ۱ ماموریت ها و وظایف آن اینگونه شرح داده شده است:

اهداف راهبردی و خط مشی ها: ۱۴. فسادستیزی از طریق اصلاحات حقوقی و حقیقی در ساختارهای حکمرانی و بسط شفافیت، مدیریت تعارض منافع، رسانه های آزاد، شبکه های اجتماعی آزاد، پاسخگویی احزاب و حکمرانان، آزادی انتخابات و احزاب، حق تجمع و اعتراض خشونت پرهیز و دادرسی عادلانه در قوه قضاییه.

ماموریت ها و وظایف: ۱. تلاش برای ایجاد هم افزایی، اجماع و هماهنگی مؤثر میان نیروها و گرایش های مختلف درون جریان اصلاح طلبی و مدیریت تعارض های احتمالی.

📞 پایگاه خبری - تحلیلی انصاف نیوز

مدیریت تعارض منافع؛ لایحه‌ی معطل مانده در مجلس

حسینعلی امیری (معاون پارلمانی رییس جمهوری) - ۲۵ اسفند ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

در مدت زمان باقی مانده دولت، باید تمام تلاش‌ها بر تقویت، همراهی و همکاری میان دولت و مجلس در راستای ارائه خدمات ارزنده به مردم باشد. از مهمترین لوایح معطل مانده در مجلس می‌توان به: لایحه تجارت - لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی مقابله با تامین مالی تروریسم - لایحه رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان - لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱ (حذف چهار صفر از پول ملی) - لایحه مشارکت عمومی - خصوصی - لایحه شفافیت - لایحه شوراها - لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی (پالرمو) اشاره کرد.

از مهمترین لوایح اعلام وصول نشده می‌توان به لایحه یک فوریتی نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی - لایحه یک فوریتی مقابله با فساد و ارتقای سلامت نظام اداری - مالی - لایحه یک فوریتی حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت - لایحه دو فوریتی اصلاح بند (و) تبصره (۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور (همسان سازی حقوق بازنشستگان صندوق های کشوری و لشگری و تامین اجتماعی) - لایحه ثبت اشخاص حقوقی، اشاره نمود.

✍ خبرگزاری ایرنا

پنل مجازی رونمایی از کتاب «تعارض منافع در بخش عمومی»

شفافیت برای ایران - ۲۵ اسفند ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

کتاب «تعارض منافع در بخش عمومی» به همت انتشارات «شفافیت و پیشرفت» وابسته به اندیشکده شفافیت برای ایران منتشر شده است. در این کتاب، پژوهش‌ها و پروژه‌های اجرایی اندیشکده شفافیت برای ایران در حوزه تعارض منافع، طبقه‌بندی و منعکس شده است. به همین مناسبت، در یک پنل مجازی از این کتاب رونمایی شد. در این پنل آقای مرتب (مؤلف اول کتاب)، یآوری (عضو هیئت علمی دانشکده معارف اسلامی و مدیریت دانشگاه امام صادق (ع))، زمانیان (عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت دانشگاه امیرکبیر)، روحانی (معاون سابق پژوهش‌های اقتصادی و مدیریت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی) و ثنایی مسئول اندیشکده شفافیت برای ایران، نکات و نظرات خود را بیان کردند.

روحانی، از سخنرانان پنل خلا اصلی این روزهای مدیریت تعارض منافع در کشور را، خلا ساختاری و راه حل آن را قانون گذاری می‌دانستند. وی زاویه‌های نگاه مختلف را در بررسی تعارض منافع مهم دانستند اما اولویت را به نگاه قانونی و راه حل قانون گذاری دادند.

✍ شفافیت برای ایران

تعارض منافع، عدم شفافیت و رانت سه عامل آسیب زا برای کشور

علیرضا زاکانی (رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس) - ۲۴ اسفند ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس در مورد طرح‌هایی مثل طرح شفافیت، طرح تعارض منافع که در یازدهمین دوره قوه مقننه مطرح شده گفت: مجلس اصلاحات را از خودش شروع کرده است. تعارض منافع، عدم شفافیت و رانت سه ویژگی است که به کشور آسیب می‌زند اگر طرح شفافیت مجلس با کمبود سه رای تصویب نشد مجدداً توسط دوستان امضا شده است و با ماده ۱۳۰ در دستور کار صحن قرار خواهد گرفت. مجلس به شفافیت قائل است و بخش عمده‌ای از مخالفان معتقد بودند شفافیت موجود در طرح ارائه شده کافی نیست دو نفر از مخالفان سخنران نیز به این ماجرا اذعان داشتند ما به مردم قول می‌دهیم که در این مسیر کوتاهی نکنیم.

🔗 سایت سیاست روز

نظارت صداوسیما بر تولید آثار فضای مجازی، مصداق بارز تعارض منافع

محمود صادقی (دبیرکل انجمن اسلامی مدرسین دانشگاه‌ها) - ۲۶ اسفند ۹۹
◀ تعارض منافع در سازمان صدا و سیما

نمایندگان مجلس یازدهم در راستای تامین نظر شورای نگهبان، سازمان صدا و سیما را موظف کردند تا به منظور آنچه “حفظ ارزش‌های ایرانی-اسلامی و نظام خانواده” عنوان شده بر تمام مراحل تولید آثار حرفه‌ای در فضای مجازی نظارت کند.

در همین رابطه محمود صادقی، دبیرکل انجمن اسلامی مدرسین دانشگاه‌ها و نماینده پیشین مردم تهران در مجلس دهم با اشاره به این طرح و آثار و تبعات آن، اظهار داشت: مشکل نخست و اساسی این طرح از نظر من این بوده که سازمان صدا و سیما، اساساً یک سازمان و دستگاه نظارتی نبوده و وظیفه ذاتی آن، تولید و تهیه محتوا است. بر همین اساس نیز، اینکه چنین وظیفه‌ای را برای این دستگاه تعریف کرده و برای یک دستگاه مجری، جایگاه نظارتی ایجاد کنیم، ایراد حقوقی و اساسی به دنبال خواهد داشت. طراحان این طرح، رقیب را بر رقیب خود ناظر کرده و در عمل، دیگر رسانه‌ها را به عنوان رقبای صدا و سیما، محدودتر می‌کنند.

در چنین طرحی، یک تعارض منافع آشکار وجود دارد. اینکه صدا و سیما به عنوان دستگاهی که خود به تولید محتوا می‌پردازد، بنای نظارت، اعمال محدودیت و ممنوعیت بر محتوای دیگر فعالین این حوزه را داشته باشد، جز یک تعارض منافع غلط نیست. در واقع، طراحان این طرح، رقیب را بر رقیب خود ناظر کرده و در عمل، دیگر رسانه‌ها را به عنوان رقبای صدا و سیما، محدودتر از گذشته می‌کنند. این طرح در واقع، مغایر با مقررات رقابت بوده و با سیاست‌های کلی اصل ۴۴ نیز در تعارض قرار می‌گیرد. در عمل نیز از پیش، مشخص است که با این شیوه، چه سرنوشتی در انتظار این طرح در صورت تصویب و اجرا خواهد بود.

🔗 امتداد

گزارشی از وبینار تعارض منافع، راهکارها و آسیب‌ها

عبدالرزاق موسوی (رئیس شورای اسلامی شهر شیراز)، احمد توکلی (نماینده ادوار پیشین مجلس)، محمود صادقی (نماینده پیشین مجلس) - ۲۶ اسفند ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی شوراهای شهرداری

عبدالرزاق موسوی در وبینار "تعارض منافع، راهکارها و آسیب‌ها" که به میزبانی مرکز پژوهش‌های شورای شهر شیراز برگزار شد، اظهار کرد: شورای اسلامی شهر تهران اقداماتی را برای مقابله با آفات تعارض منافع انجام داد که پیرو آن این کار در شورای اسلامی شهر شیراز هم انجام شده و دو مصوبه به‌طور مستقیم به موضوع تعارض منافع پرداخته است. یکی از موارد جدی که بحث درباره آن در شورای شهر شیراز جلسات زیادی را به خود اختصاص داده، بررسی راهکارهای کاهش تعارض منافع بوده است. یکی از اقدامات برای جلوگیری از تعارض منافع، در زمینه انعقاد قراردادهای شهرداری بوده که با توجه به حجم بالای آن‌ها در شهرداری تصمیم گرفته شد تا قراردادهای سیستمی انجام دهند و دخالت انسانی را به حداقل برسانند؛ در این راه نظارت روی مراحل مختلف اجرای قراردادهای نیز به صورت کامل امکان‌پذیر است. موانع زیادی برای از بین بردن تعارض وجود دارد اما با آموزش کارشناسان در این زمینه می‌توان به مرور زمان با فرصت‌طلبی‌ها مبارزه کرد.

نقش احزاب در حل تعارض به نفع عموم مردم: احمد توکلی، نماینده ادوار پیشین مجلس شورای اسلامی، در این وبینار گفت: ساختارها می‌توانند منفعت‌طلبی را تصدیق یا تضعیف کنند همچنین آن را به سمت سوءاستفاده و خودخواهی روانه کنند و یا به سمت سلامت نفس و سلامت کار سوق دهند، این چند نکته در ایجاد ساختارهای سالم موثرند که باید روی آنها حساس بود. اگر انتخابات حزبی می‌شد برای دوره‌های بعدی نیز خیلی بهتر برگزار می‌شد و در این حالت تعارض به منافع کمتر رخ می‌دهد. در این حالت مسائل ملی بر مسائل منطقه‌ای تأثیرات مثبت می‌گذارد اما در حال حاضر مسائل منطقه‌ای بر ملی اولویت دارد به طوری که برای تصویب بودجه در بعضی مواقع بدترین شکل‌های طبقه بندی رخ می‌دهد و تامین منفعت‌ها به نفع اشخاص و مناطق کشیده خواهند شد. در زمان کنونی کاربردها و راهکارها بسیار مهم‌تر از ساختارها هستند. در ساختارهای به اصطلاح بد، قدرت دست اشخاصی است که می‌توانند به بهترین روش عمل کنند و تامین منافع شخصی خود را بر منافع مردمی و ملی ترجیح نمی‌دهند و این در پیشرفت ساختارها تأثیر گذار خواهد بود. می‌توان به وسیله حزب یا گروهی که صلاحیت و سلامت کاری دارند دست به دست هم داد و ساختارهایی که دچار مشکل شده را اصلاح کرد اما اگر غیر از این باشد به سمتی ناامید کننده پیش می‌رویم چون ساختارهای اکنون ما حل تعارض به نفع عموم مردم را تضعیف کرده است.

امضاهای طلایی قانون فساد است: محمود صادقی، نماینده پیشین مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: بخش دولتی و عمومی که اعم از قسمت قانونگذاری، اجرایی و قضائی است باید در اجرای وظایف خود منافع عمومی را رعایت کرده و در انجام آن‌ها از جانبداری برای خود، رفتار تبعیض‌آمیز، غرض‌ورزی و سوءاستفاده به نفع شخص خودداری کنند. شخصی که به هر نحوی متصدی یک امر در بخش عمومی است، اعم از این که اختیار قانونگذاری دارد یا می‌تواند در اجرای آن دخالت کند، همچنین اختیار قضائی دارد باید مراقب باشد که از این امتیازات خود در راستای منافع خصوصی استفاده نکند.

تعارض منافع، مسئله پیش روی انتخابات شوراهای شهر و روستا

جامعه خبری - تحلیلی الف - ۲۶ اسفند ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی شوراها و شهرداری

در سال‌های اخیر بازداشت و دستگیری اعضای شوراهای شهر و روستا در استان‌های مختلف به یکی از خبرهای همیشگی و تکراری تبدیل شده است. از سال ۱۳۷۷ که قرار شد شوراهای اسلامی در سطح تمام روستاها و شوراها تشکیل شود بحث تأیید صلاحیت نامزدهای انتخابات یکی از موضوعات مهم و قابل تأمل بوده است. بر اساس قانون نظارت بر انتخابات شوراها به عهده مجلس شورای اسلامی قرار داده شده است.

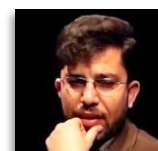
در حال حاضر ششمین دوره انتخابات شوراها قرار است در ۲۸ خردادماه ۱۴۰۰ هم‌زمان با انتخابات ریاست جمهوری برگزار گردد. معمولاً در هر دوره شوراها تعداد بسیار زیادی از افراد ثبت‌نام می‌کنند که فرایند تأیید صلاحیت آن‌ها بسیار سخت و زمان‌بر است اما مطابق قانون، نمایندگان فرصت بسیار اندکی برای این کار در اختیاردارند. به‌ویژه آن‌که نمایندگان دغدغه‌های فراوان محلی دارند و به‌شدت در این موضوع تعارض منافع دارند. از سوی دیگر نمایندگانی که در هیئت‌های نظارت عضو هستند هر دوره تغییر می‌کنند و بنابراین تجربه این افراد به دوره‌های بعد منتقل نمی‌شود.

جامعه خبری - تحلیلی الف

افرادی تأیید صلاحیت شوند که کمترین تعارض منافع را داشته باشند

میثم مهدیار (رئیس هیات نظارت بر انتخابات شورای شهرستان پردیس) - ۲۸ اسفند ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی شوراها و شهرداری

هیات نظارت پردیس جلسات متعددی را بصورت آنلاین و حضوری جهت تعامل و پیگیری امور با فرماندار و استانداری برگزار نموده است و لیستی از معتمدین از طرف فرمانداری معرفی شدند که ۳۲ نفر در چند مرحله تأیید شده است. انتخابات معتمدین هیات اجرایی نیز با حضور اعضای هیات نظارت شهرستان پردیس برگزار شد و ۷ نفر اصلی و ۸ نفر علی‌البدل انتخاب شدند. انتخابات شورا در شهرستان پردیس کمی حساس است و شهرستان تازه تاسیسی که مسکن مهر را داریم که مهاجر پذیری زیادی دارد، اواسط دهه هفتاد شروع به جذب جمعیت کردن است و گروه‌ها و اقوام مختلفی هستند و چون زمین برای توسعه صنعتی، تجاری و مسکونی زیاد دارد یکی از مقاصد دلان و زمین خواران و سواستفاده چیان بوده به همین خاطر شورای شهر یک دوره‌هایی بحرانی بوده است و تخلفات زیادی دیده شده است.

باید مراقبت‌های زیادی در این زمینه انجام شود و مشکلاتی در چند سال اخیر وجود داشته است و باید نظارت‌ها به گونه‌ای باشد که افرادی تأیید صلاحیت شوند که کمترین تعارض منافع داشته باشند و کسانی که دچار مسئله بودند و هستند از فیلتر نظارت نتوانند خارج شوند.

خبرگزاری فارس

تعارض منافع نمایندگان عامل حاشیه‌سازی نهاد شوراها شد

علیرضا بیگی (عضو کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس) - ۲۹ اسفند ۹۹
 ◀ تعارض منافع در مجلس

طبق طرح اصلاح قانون انتخابات، مقرر شده بود قبل از انتخاب در ارزیابی و تأیید صلاحیت و بعد از انتخاب بر عملکرد شوراها نظارت قدرتمندتری اعمال شود. متأسفانه این طرح نیز با اعمال سلیقه برخی افراد در دست انداز افتاد و نتوانستیم در انتخابات پیش رو از این قانون استفاده کنیم. متأسفانه برای انتخابات پیش رو باید از قانون قدیمی استفاده کنیم که مهمترین مشکل آن تعارض منافع بود.

در انتخابات شوراها، نقش شورای نگهبان به مجلس سپرده شده است اما نمایندگان درگیر تعارض منافع هستند و در بررسی صلاحیت‌ها، همواره نمایندگان می‌سنجند که این رد یا تأیید صلاحیت چه مقدار رأی به صندوق آرای آنان اضافه خواهد کرد. به دلیل وجود چنین ملاحظه‌ای، معمولاً افراد مسئله‌دار به راحتی از فیلتر مجلس عبور می‌کنند که نتیجه‌اش این می‌شود که بیش از یک هزار نفر از اعضای شورای شهر و روستاها در زندان‌ها هستند. ما تلاش داشتیم تا نقش قوه قضائیه را در ارزیابی اولیه صلاحیت‌ها و نظارت بر عملکرد افزایش دهیم اما مورد مخالفت نمایندگان قرار گرفت چون معتقد بودند نباید اختیاری که قانون برای مجلس در نظر گرفته، کمرنگ شود.

✉ خبرگزاری مهر

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته‌ی گذشته، یک برنامه‌ی تصویری و یک برنامه‌ی رادیویی مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

▪ [سرنوشت لایحه مدیریت تعارض منافع همچنان در ابهام](#) / نرگس صفری / رادیو ایران

برخی دستگاه‌ها از جمله آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی مدیران خودشان را از داشتن سمت‌های مدیریتی در بخش خصوصی منع کرده‌اند. موضوعی که در مسیر مدیریت تعارض منافع صورت گرفته اما سرنوشت لایحه مدیریت تعارض منافع همچنان مبهم است.

▪ [افشاگری فاجعه آمیز از تعارض منافع در وزارت بهداشت](#) / شمس‌الدین حسینی / سایت خبری - تحلیلی

شمار سال / ۲۳ اسفند ۹۹

کسی سیاست‌گذار قیمت و واردات دارو بود که خودش و خانواده‌اش بزرگترین واردکننده دارو بودند! نماینده مجلس و مجری صداسیما مدعی وجود تعارض بالای منافع در بحث دارو می‌باشند. وظیفه سازمان بازرسی و نهادهای امنیتی، موثر در این موضوع با قید فوریت است. اگر ادعاهای بیان شده، درست باشد باید به حال مدیریت وزارت بهداشت، خون‌گریست. منتظر توضیحات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هستیم، اگر همانند سوالات قبلی پرسیده شده، روزه سکوت نگرفته باشند.

تحلیل فضای مجازی: پس از یک سال؛ کاربرانی آگاه‌تر و مطالبه‌گرتر در فضای مجازی

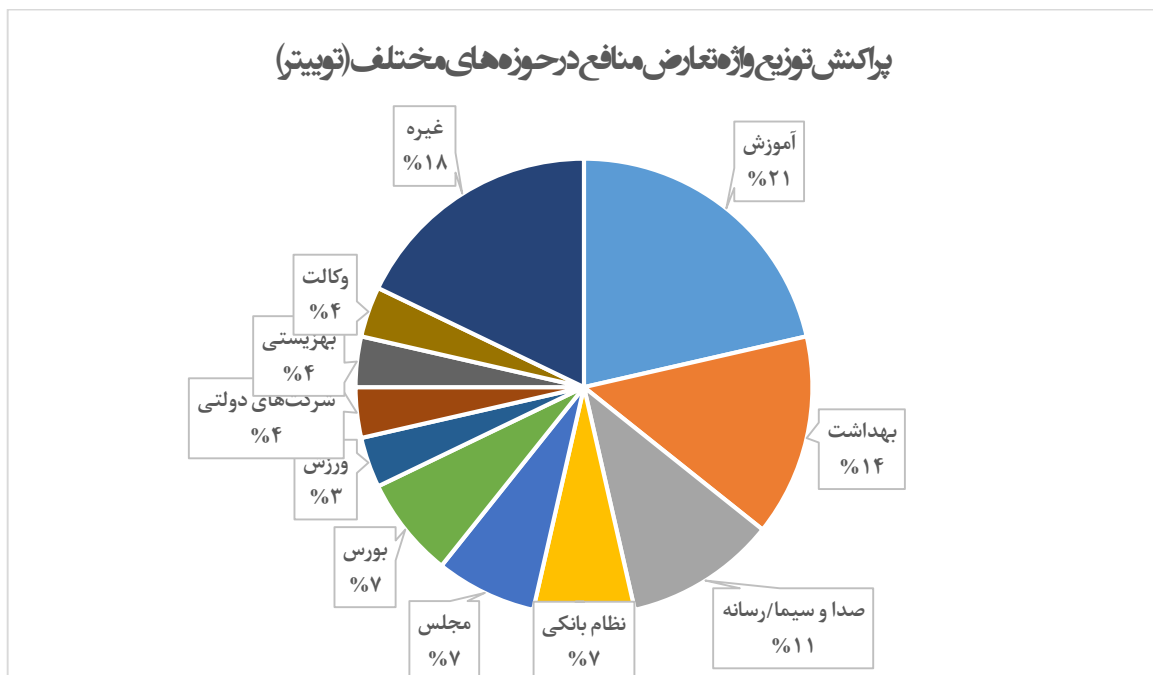
سعید هراسانی

در ابتدای امسال، وقتی صحبت از تعارض منافع می‌شد تمام توجهات و مباحث به سمت حوزه بهداشت می‌رفت. یعنی اگر کسی در توئیتر یا تلگرام یا هر پلتفرم دیگری از تعارض منافع صحبت می‌کند، می‌توانستیم راحت حدس بزنیم که موضوع درباره نظام پزشکی است. اما بررسی پراکنش کاربرد این واژه در هفته اخیر یک توزیع نرمال در میان ۱۱ حوزه را نشان می‌دهد. به‌طور مشخصی درک و تحلیل کاربران فضای مجازی از چیستی و تعریف تعارض منافع و نحوه مدیریت آن بهبود یافته است. استفاده دقیق از واژه تعارض منافع و متمایز کردن آن از تضاد منفعت دو گروه متفاوت به‌طور چشمگیری افزایش پیدا کرده است، آن‌چنان‌که از ۷۵ توییتی که در هفته اخیر از کلیدواژه تعارض منافع استفاده کرده‌اند، ۲۶ مورد به‌صورت دقیق منظور ما از تعارض منافع را مدنظر داشتند.

اواخر فروردین‌ماه ۱۳۹۹ پروژه رصد و تحلیل فضای مجازی درباره موضوع تعارض منافع در مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه آغاز شد و هر هفته نگاه و جریان‌های قالب در موضوع تعارض منافع مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. پس از ۴۵ شماره از تحلیل فضای مجازی که در خبرنامه‌های هفتگی مرکز به‌صورت عمومی در اختیار مخاطبان قرار گرفت، امروز می‌توان چند ادعا را مطرح کرد.

اول آنکه به‌طور مشخصی درک و تحلیل کاربران فضای مجازی از چیستی و تعریف تعارض منافع و نحوه مدیریت آن بهبود یافته است. استفاده دقیق از واژه تعارض منافع و متمایز کردن آن از تضاد منفعت دو گروه متفاوت به‌طور چشمگیری افزایش پیدا کرده است، آن‌چنان‌که از ۷۵ توییتی که در هفته اخیر از کلیدواژه تعارض منافع استفاده کرده‌اند، ۲۶ مورد به‌صورت دقیق منظور ما از تعارض منافع را مدنظر داشتند. اگرچه همچنان بخش وسیعی از محتوای تولیدشده با این کلیدواژه به تضاد منافع اشاره دارند. البته باید توجه داشت که بخشی از این چالش مفهومی ناشی از متداول بودن تعارض منافع در موضوع روابط بین‌الملل بوده و بنابراین به قطعیت می‌توان گفت که کمتر از ده درصد استفاده‌کنندگان از این واژه برداشت اشتباهی از آن دارند.

دوم آنکه در ابتدای امسال، وقتی صحبت از تعارض منافع می‌شد تمام توجهات و مباحث به سمت حوزه بهداشت می‌رفت. یعنی اگر کسی در توئیتر یا تلگرام یا هر پلتفرم دیگری از تعارض منافع صحبت می‌کند، می‌توانستیم راحت حدس بزنیم که موضوع درباره نظام پزشکی است. اما بررسی پراکنش کاربرد این واژه در هفته اخیر یک توزیع نرمال در میان ۱۱ حوزه را نشان می‌دهد.

به‌طورکلی این گسترش موضوعی را می‌توان به دو دلیل دانست. ابتدا آنکه در طول یک سال اخیر تحولات گسترده‌ای در حوزه مدیریت تعارض منافع رخ داده است. اواخر خردادماه وزیر آموزش و پرورش بخشنامه مدیریت تعارض منافع را ابلاغ کرد، بعدازآن نیز موضوع کنکور و تعارض منافع در کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به داغ کردن بحث تعارض منافع در حوزه آموزش و پرورش منجر شد. آن‌چنان‌که مشاهده می‌شود، نتیجه این رخدادها بیشترین توالی پرداختن به تعارض منافع در حوزه آموزش بود.

خود موضوع تعارض منافع نمایندگان مجلس پس از موضوع کمیسیون آموزش و تحقیقات به سایر کمیسیون‌های مجلس و بحث کلی تعارض منافع در مجلس منجر شد و مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی تبدیل به یکی از خواسته‌های اصلی از نمایندگان مجلس یازدهم شد.

بخشنامه‌های مدیریت تعارض منافع در سازمان بهزیستی و پس‌ازآن در وزارت نیرو اقدامات دیگری بود که توسط سازمان‌های دولتی انجام شد و بروز و ظهور آن‌ها در فضای عمومی را پس‌ازآن می‌توان دید. سرجمع این موارد نشان‌دهنده آن است که فضای مجازی در موضوع تعارض منافع در طول یک سال اخیر بیش از آنکه شکل‌دهنده به دستور کار سیاسی دولت باشد، از دستور کار دولت در موضوع مدیریت تعارض منافع تأثیر پذیرفته است. به زبان ساده اقدامات دولت در حوزه مدیریت تعارض منافع به آگاه‌سازی جامعه مدنی درباره پیامدهای تعارض منافع منجر شده است.

البته این مسیر همواره یک‌طرفه نبوده است. به‌عنوان مثال پیدا شدن سروکله بورس در مباحثات مربوط به تعارض منافع کاملاً از پایین بوده و پس از سقوط شاخص بهای کل بورس، موضوع تعارض منافع در صندوق‌های بورس به موضوع

داغ کاربران توییتر منجر شد. علاوه بر این مسئله تعارض منافع در کانون وکالت، صداوسیما و چند مورد دیگر نیز از همین الگو پیروی کرده است.

البته در کنار این نباید سهم ترویج گران عمده موضوع تعارض منافع و مدیریت آن را دسته کم گرفت. اقدامات مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه و همچنین اندیشکده شفافیت برای ایران در این میان تأثیر قابل توجهی در استفاده بجا از مفهوم تعارض منافع و نحوه مدیریت آن و همچنین حوزه‌های مورد تحلیل داشته است. به عنوان مثال حوزه‌های نظام بانکی، بورس، آموزش و سازمان بهزیستی به صورت مشخصی تحت تأثیر گزارش‌ها و محتوای تولیدشده در مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه بوده است.

کارزارهای مطالبه مدیریت تعارض منافع در فضای مجازی شکل می‌گیرند

در سال اخیر حداقل سه کارزار مطالبه مدیریت تعارض منافع در فضای توییتری شکل گرفته است. اگرچه به لحاظ وسعت و تأثیرگذاری این کارزارها نمی‌توان آن‌ها را کارزارهای قابل توجهی دانست، اما همین که در طول سال اخیر سه بار مدیریت تعارض منافع به عنوان اقدام جمعی کاربران فضای مجازی مطرح شده است، خود یک پیشرفت اساسی است.

در هفته اخیر با شروع به اقدام یکی از کاربران توییتر از سایر کاربران خواسته شد تا هرکس یک مصداق از موقعیت‌های تعارض منافع در ایران را نام ببرد:

- یک مثال آشکار از تعارض منافع در جمهوری اسلامی نام ببرید. (فقط یک مثال)
- + ساترا.

با شروع این زنجیره کاربران متعددی مصادیق خود از موقعیت‌های تعارض منافع را نام بردند که شامل مواردی همچون ساترا، شستا، مخابرات، خانه کارگر، شرکت‌های خصوصی، سازمان بهزیستی، عدالت آموزشی، دانشگاه آزاد، بیمارستان خصوصی، مدرسه غیرانتفاعی، شورای عالی انقلاب فرهنگی و غیره می‌شد.

مشارکت‌کنندگان در این پویش اگرچه جمعاً به بیش از دو برابر انگشتان دست نمی‌رسند، اما نفس شروع کردن چنین پویش‌هایی برای پیشبرد مدیریت تعارض منافع در کشور بسیار مفید و نشان‌دهنده وضعیتی مطلوب است.

در طول سال گذشته پویش‌های دیگری نیز شکل گرفته بود. پس از سقوط بورس موضوع مدیریت تعارض منافع در سازمان بورس و کارگزاری‌ها تبدیل به یک مطالبه عمومی در فضای عمومی شده بود، اما این دکتر پویا ناظران بود که با طرح دعوت به کمپین تلفنی بررسی ضوابط منع تعارض منافع در صندوق‌های سرمایه‌گذاری به آن شکلی منسجم داد. پیرو همین موضوع بود که مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه با ۸۱ صندوق سرمایه‌گذاری تماس و نتیجه آن را اعلان عمومی کرد.

علاوه بر این، مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی نیز یکی از کارزارهای اصلی مدیریت تعارض منافع در طول سال گذشته بوده است. این کارزار که در ابتدا با موضوع تعویق کنکور شکل گرفت به کمیسیون بهداشت مجلس سرایت و تبدیل به مطالبه از کل مجلس شد.

درک پیامدها، توصیه راهکارها در فضای مجازی

آگاهی افراد جامعه نسبت به موضوع تعارض منافع از چيستی و حوزه‌های آن فراتر رفته و در اواخر سال ۱۳۹۹ پیامدها و راهکارهای مدیریت تعارض منافع نیز به بخشی از محتوای تولیدشده توسط کاربران فضای مجازی رسیده است. برای مثال کاربری نوشته است:

به نظر شما این مشکلات ساختاری نظامات پولی را چه نهادی باید حل کند؟ نرخ سپرده قانونی بانک‌ها چه نهادی تعیین میکند و نظارت بر تخلفات و اضافه برداشت‌ها وظیفه چه کسی است؟ @PRCBI بالاخره آقایان بعدها دوباره به هیئت مدیره بانک‌ها بر خواهند گشت... خود خود تعارض منافع... #درب_گردان

این کاربر به صورت مشخص پیامد تعارض منافع درب گردان در نظام بانکی کشور را مشکلات ساختاری و ناتوانی در نظارت بانک‌ها عنوان کرده است که نتیجه آن افزایش تورم و گسترش فقر است.

کاربر دیگری در پاسخ به سوال کاربری دیگر که می‌پرسد «مقاله افتضاحه ولی چرا مجله اسم نویسنده‌ها رو از داور پنهان نمی‌کنه؟ خیلی مسخره است اینطوری»، پاسخ می‌دهد:

اسم رو میدارن که اگر شما با نویسنده تضاد منافع دارین اعلام کنید که داوری رو نمی‌پذیرید.

توصیه‌ها در برخی مواقع جزئی‌نگر تر نیز می‌شوند. برای مثال فرد دیگری درباره قواعد محدودکننده در تحصیلات می‌گوید:

تعارض منافع هم وجود داره، برای حذفش حتماً نباید سراغ ممنوعیت رفت. برای ادامه تحصیل و استفاده از مدرک هم تا پایان تعهد هم منطقی نیست بنظم

یا فرد دیگری می‌گوید:

فعالیت همزمان در بخش دولتی و خصوصی ممنوع..... قانون ساده.. اصل تضاد منافع.

تمام این توییت‌ها نشان‌دهنده بالغ‌تر شدن کاربران فضای مجازی در موضوع تعارض منافع نسبت به ابتدای امسال است. هرچه مسیر این بلوغ سریع‌تر سپری شود و از سیاسی شدن موضوع نیز جلوگیری شود، امکان تبدیل شدن مدیریت تعارض منافع به یک فرهنگ عمومی و ارتقای کیفیت حکمرانی کشور بیشتر خواهد شد.

فضای مجازی (بخوانید عمومی) بالغ، مسئولان پاسخگو

نتیجه فضای عمومی بالغ و آگاه در حوزه مدیریت تعارض منافع، مسئولان پاسخگوتر و کنشگرتر در حوزه مدیریت تعارض منافع خواهد بود. برای مثال یکی از عمده‌ترین پیام‌های مربوط به مدیریت تعارض منافع که در هفته اخیر در تلگرام چرخید مربوط به اهداف راهبردی و مأموریت‌های جبهه اصلاحات ایران بود. در بند چهاردهم این اهداف «مدیریت تعارض منافع» به‌عنوان راهی برای مبارزه با فساد مورد تأکید قرار گرفته است. این پیام در کانال‌های متعددی از جمله کنشگران سیاسی همچون خانم مولوردی و دیگران در گردش بوده و به‌عنوان مانیفست این گروه عنوان شده است.

جریان اصول‌گرایی نیز پیش‌تر و در جریان روی کار آمدن مجلس یازدهم مدیریت تعارض منافع را به‌عنوان مطالبه اصلی بخش عمده‌ای از مردم به رسمیت شناخته بود. به زبان ساده اگرچه همان‌طور که ابتدای این گزارش عنوان شد، فضای عمومی در موضوع مدیریت تعارض منافع شدیداً به اقدامات دولتی مربوط بود و اولین تلاش‌ها نیز در سال ۱۳۹۶ با به گفتگو گذاشتن لایحه مدیریت تعارض منافع توسط مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری آغاز شد، اما با ادامه یافتن آن، این ارتباط دوسویه شده و انتظارات و آگاهی عمومی به اقدامات سیاسیون و مسئولان دولتی شکل داده است.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳۸

شماره سی و هشتم - ۲۳ تا ۲۹ اسفند ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

